

## TOPRAKKALE KAZISI 1977 ÇALIŞMALARI

Prof. Dr. Afif ERZEN

Türk Tarih Kurumu, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Van Bölgesi Tarih ve Arkeoloji Araştırmaları Merkezi adına ve ayrıca Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'nun da maddi destekleriyle yürütülen Toprakkale Kazısı, 1977 yılında, Ağustos ayı içinde Çavuştepe kazısını müteakip devam ettirilmiştir.

Toprakkale kazısı, Prof. Dr. Afif Erzen'in başkanlığında, Prof. Dr. Adnan Pekman, Dr. Oktay Belli, Dr. Altan A. Çilingiroğlu, Fotoğraf uzmanı Selâmet Taşkın, Eski Önasya Dilleri ve Kültürleri Kürsüsü ile Klasik Arkeoloji Kürsüsü öğrencilerinden Osman Erkurt, Erdal Gökçe, Emel Yücelen ve Bakanlık temsilcisi arkeolog Ali Önder'den kurulu bir heyet tarafından yürütülmüştür.

Toprakkale'de 1977 kazı döneminde, geçen yıl başlanan ve aşağıda gösterilen başlıca 2 alanda çalışmalar sürdürülmüştür.

### 1 — «Haldi Tapınağı»nın Kuzey-Doğusundaki

**Alan :** Geçen yıl bulunan ilginç kaya mimarisi hakkındaki bilgilerimizi genişletmek amacı ile, bu kesimi kaplayan -yaklaşık olarak 2.00 m. kalınlığındaki- yıkıntı tabakası, kuzey - güney doğrultusunda açtığımız 30.00 m.'lik bir kesit yardımıyla araştırılmıştır. Kesitten edindiğimiz verileri şu şekilde özetleyebiliriz :

a) Mevcut toprak düzeyinden, ortalama olarak 1.20 m. derinlikte, kül ve kömürden oluşan ve kesit boyunca uzanan yoğun bir «**Yangın Tabakası**» tesbit edilmiştir. Bu yangın tabakası, çok büyük bir ihtimalle, Toprakkale'nin tahribi ve yıkılışı ile bağıntılı olmalıdır.

b) Bu tabakanın altında belirli bir plân vermeyen mimari kalıntıların izleri mevcuttur. Özellikle ana -kayanın düzeltilmesi sonucunda meydana getirilen zemin üzerindeki, konut girişlerine ve kapılara ait **mil** yatakları dikkati çekmektedir. Bu zeminin doğrultusundaki düşük ve çukur seviyeler, küçük ocak taşları ve mıcırla doldurularak blokaj yapılmış ve böylece, istenilen düz yüzey meydana getirilmiştir (Res. 1).

Özellikle yukarıda, değindiğimiz yangın tabakası içinde ele geçirilen, çok sayıdaki amorf demir ve mızrak ve ok uçları, Toprakkale'nin bir «İstilâ» sonucunda yıkıldığını açıkça belgelemektedir. Gelecek yıl bu alandaki çalışmalar genişletilerek, sözünü ettiğimiz mimari izlerin plân üzerine geçirilmesi sağlanacaktır.

2 — **S a r n ı ç (?)** : Arkeoloji literatüründe «sarnıç» olarak adlandırılan ve ana - kayanın içine oyularak meydana getirilmiş bu büyük mekânda, bu yıl da çalışmalara devam edildi. Alt bölümünde yer alan 3.40 m × 7.60 m. boyutlarında ve bir «havuz» görünümünde olan, tabandaki oyuntu alanı tümüyle temizlendi. Ancak, bu havuz, ana - kaya içinde 0.60 m.'lik bir derinlik göstermektedir. Bu derinlikte bir sarnıç «haznesi» düşünülemez. Havuz yahut hazne denilen kısım küçük ocak taşları ile doldurulmuş olup, bunlar dışarı atılınca içerdeki rutubetin de kesildiği ve herhangi bir su kaynağının söz konusu olamayacağı kesinlikle anlaşılmıştır. Ayrıca bu büyük mekân içinde muhtelif yerlerde dışa açılmış menfezlerin iç kenarlarında söve yerleri mevcuttur ki, bu durum menfez veya pencerelerin içerden gerektiğinde kapatıldığını açıklamaktadır (Res. 2). Böyle olmakla beraber, gerek havuzun ve gerekse mekânın taş işçiliği, buranın tamamlanmadan terkedildiğini kanıtlayabilecek izler göstermektedir. Özellikle içerde ana - kayadan yontularak yarım bırakılmış yumruların bırakılmış olması, bu tezimizi destekleyen canlı delilleri oluşturmaktadır. Ayrıca bunun tartışması, hazırladığımız raporda ayrıntılı bir şekilde belirtilecektir.

Tabanda demir parçaları, mermi kovanları gibi buluntuların ele geçmesi de, buranın muhtelif zamanlarda çeşitli maksatlarla kullanılmış olduğunu göstermektedir.